

VIRKAMIESLAUTAKUNNAN PÄÄTÖS

Päätös nro 48/2006
25.8.2006

Asia: Korvausvaatimus

Korvausvaatimus

Merivoimien Varikko on veloitettava maksamaan X:lle valtion virkamieslain 9 §:n vastaisen menettelyn johdosta 56 §:n perusteella 24 kuukauden palkkaa vastaava korvaus korkolain mukaisine viivästyskorkeineen.

Vaatimuksen perusteet

X on työskennellyt Merivoimien Varikolla 15.4.2002 lukien kuudella eri nimityskirjalla lähes yhtäjaksoisesti 1.6.2005 saakka määräaikaisena toimistosihteerinä tehtäväkuvanaan dokumentoijan tehtävät.

Dokumentoijan toimenkuvan sisällön määrittelystä ei voi päätellä tehtävän olevan luonteeltaan määräaikainen. Merivoimien esikunta on jo vuoden 2003 lopulla kyseenalaistanut dokumentoijan virkasuhteen määräaikaisuuden. Liitteenä on Merivoimien Varikon Merivoimien esikunnalle antama 18.12.2003 päivätty selvitys siitä, kuinka toistuvaa määräaikaista palvelusuhdetta on jouduttu käyttämään dokumentointiin liittyvien tehtävien hoitamiseksi. X on toimistosihteerin määräaikaisessa virkasuhteessa hoitanut kyseiset dokumentointiin liittyvät tehtävät.

Dokumentoijan virka päätettiin perustaa syksyllä 2004 siten, että eläkkeelle lähdön johdosta vapautuneen asentajan virkanimike muutettiin toimistosihteerin/dokumentoijan viraksi. X ei tullut nimitetyksi kyseiseen virkaan.

X:n nimikirjan merkinnät, joiden mukaan X on hoitanut toimistosihteerin määräaikaisia sijaisuuksia ajalla 15.4.2002-1.6.2005, ovat harhaanjohta-

via. X:ää ei ole määrätty viransijaisena hoitamaan jonkin toisen toimistosihteerin tai edes jonkun toisen virkamiehen tehtäviä. X:stä ei tee asentajan, taluspäällikön tai varastomiehen sijaista se, että hänen palkanmaksuunsa on siirretty mainittuihin nimikkeisiin budjetoituja rahoja.

X jäi työttömäksi viimeisen määräaikaisen virkasuhteensa päätyttyä 1.6.2005. Hakemuksen ajankohtana 29.11.2005 hän on edelleen työtön. X:n 56 vuoden iän huomioon ottaen Merivoimien varikko on määrättävä maksamaan hänelle vaatimuskohdassa yksilöity korvaus.

Vastine

Merivoimien varikko on antanut vastineen, jonka mukaan kaikki kuusi määräaikaista nimitystä toimistosihteerin määräaikaiseen virkasuhteeseen ovat perustuneet valtion virkamieslain 9 §:n 1 momentin mukaiseen sijaisuuteen.

Ajalle 15.4.2002-8.4.2003 X nimitettiin dokumentointiteknikko A:n virkavapaan sijaisuuteen.

Ajalle 9.4.2003-26.6.2003 X nimitettiin dokumentointiteknikko A:n hoitovapaan sijaisuuteen.

Ajalle 1.7.-31.12.2003 X nimitettiin vuorotteluvapaalla olevan asentaja B:n sijaisuuteen.

Ajalle 5.1.-4.4.2004 X nimitettiin vuorotteluvapaalla olevan asentaja C:n sijaisuuteen.

Ajalle 5.4.-11.11.2004 X nimitettiin taluspäällikkö D:n vanhempainvapaan sijaisuuteen.

Ajalle 12.11.2004-1.6.2005 X nimitettiin varastonhoitaja E:n virkavapaan sijaisuuteen.

Kun viranhaltija jää jostain syystä virkavapaalle, on työnantajalla direktio-oikeutensa mukaisesti oikeus järjestellä työyksikön asioita. Aina ei ole tarkoituksenmukaista eikä järkevää palkata sijaista juuri niihin töihin, mistä virkamies on virkavapaalla.

X on kaikissa sijaisuuksissaan tehnyt toimistosihteerin tehtäviä huolimatta siitä kenen viransijaisuutta hän on hoitanut. Hänen tehtävänsä olivat dokumentoijan toimenkuvaan kuuluvat tehtävät. Hän järjesteli laiva-alan dokumentteja, varmisti versioiden oikeellisuudet ja arkistoi ne. Luonteeltaan työ oli kerta/urakkaluonteista, jota hoidettiin silloin kuin siihen oli osoittaa resursseja.

Merivoimien Varikko on muiden joukko-osastojen tavoin joutunut arvioimaan jokaisen avautuvan tehtävän tarpeellisuutta ja mahdollisuutta kohdentaa tehtäviä uudelleen joukko-osaston sisällä. Asentajan työsopimussuhteisen tehtävän vapauduttua eläkkeelle siirtymisen johdosta Merivoimien varikko teki esityksen työsopimussuhteisen tehtävän muuttamisesta

toimistosihteerin/dokumentoijan viraksi. Pääesikunta hyväksyi muutostyksen 1.3.2005 lukien.

Vastaselitys:

X on antanut vastaselityksen, jonka mukaan hän hoiti dokumentointiteknikko A:n virkatehtävät tämän ollessa äitiys- ja vanhempainlomalla ja hoitovapaalla. Sen sijaan 1.7.2003 lähtien X:n tehtävät eivät mitenkään liittyneet asentajien B:n ja C:n, talouspäällikkö D:n tai varastonhoitaja E:n tehtäviin. X:n hoitamat luonteeltaan pysyvät dokumentoijan virkatehtävät eivät voi muuttua määräajaksi sillä perusteella, että edellä mainitut henkilöt on määrääjäksi vapautettu virkatehtävistään ilman tarvetta sijaisen määräämiseen.

Virkamieslautakunnan ratkaisu

Perustelut

Sovellettavat säännökset

Valtion virkamieslain 9 §:n 1 momentin mukaan virkamieheksi voidaan nimittää määräajaksi tai muutoin rajoitetuksi ajaksi, jos työn luonne, sijaisuus, avoinna olevaan virkaan kuuluvien tehtävien hoidon väliaikainen järjestäminen tai harjoittelu edellyttää määräaikaista virkasuhdetta.

Virkamieslain 9 §:n 2 momentin mukaan virkaan voidaan nimittää määräajaksi tai muutoin rajoitetuksi ajaksi, jos viran luonteeseen tai viraston toimintaan liittyvä perusteltu syy sitä vaatii.

Virat, joihin on aina nimitettävä määräajaksi, säädetään asetuksella.

Virkamieslain 56 §:n mukaan virkamiehellä, joka on ilman 9 §:n 1 tai 2 momentissa säädettyä perustetta nimitetty määräajaksi tai ilman pätevää syytä toistuvasti peräkkäin nimitetty 9 §:n 1 tai 2 momentin nojalla määräajaksi, on oikeus virkasuhteen virastoon päättyessä sen vuoksi, ettei häntä enää nimitetä tämän viraston virkamieheksi, saada virastolta vähintään kuuden ja enintään 24 kuukauden palkkaa vastaava korvaus. Korvauksen määrää maksettavaksi virkamieslautakunta.

Esitetty selvitys ja sen oikeudellinen arvio

X:n esittämän mukaan hän on työskennellyt Laivaston piirtäjänä vuosina 1995-1996 ja Merivoimien Varikon toimistosihteerinä 4.10.1999 lähtien. X oli työttömänä 1.1.2002-15.4.2002. Näiltä ajoilta ei ole vaadittu korvausta.

Korvausvaatimus koskee X:n nimityksiä määräaikaisiin toimistosihteerin virkasuhteisiin ajalla 15.4.2002 - 1.6.2005, jolloin X on ollut nimitettynä Merivoimien Varikon Elektroniikkakorjaamolle toimistosihteerin määräaikaisiin virkasuhteisiin lähes yhtäjaksoisesti kuudella eri nimityksellä.

Asiassa on riidatonta se, että X:n työtehtävinä on ollut koko ajan dokumenttoijan toimikuvaan liitetyt tehtävät kuten laiva-alan dokumenttien järjestäminen, versioiden oikeellisuuden tutkiminen ja arkistointi.

Vaikka X on 15.4.2002 lukien tehnyt samankaltaisia tehtäviä, on hänen määräaikaissa nimityksissään ajoille 15.4.2002-26.6.2003 ja 1.7.2003-4.4.2004 ollut kysymys sijaisuuteen kuuluvasta tehtävästä ja vuorotteluvapaista johtuvaan palkkausketjuun kuuluvasta sijaisuudesta. Näille nimityksille on siten ollut valtion virkamieslain 9 § momentissa tarkoitettu peruste eikä korvausoikeutta näiltä osin ole.

Ajoille 5.4.-11.11.2004 ja 12.11.2004- 1.6.2005 tehtyjen nimitysten perusteena on ollut ensimmäisessä talouspäällikön vanhempainvapaasta ja toisessa varastonhoitajan virkavapaasta johtunut sijaisuus. Asiassa on riidatonta se, ettei X ole tosiasiallisesti hoitanut näiden virkavapaalla olevien virkamiehien tehtäviä. Kun otetaan huomioon tehtävien erilaisuus X:n tosiasiallisesti suorittamien dokumenttoijan tehtävien kanssa sekä se, että X:n suorittamien tehtävien voidaan katsoa vakiintuneen pysyväisluontoisiksi dokumenttoijan tehtäviksi, näissä nimityksissä ei ole kysymys valtion virkamieslain 9 §:n 1 momentissa tarkoitettua sijaisuudesta.

Sen, että Merivoimien Varikolla on ollut dokumenttoijan tehtäviin pysyvä sijaisuustarve, osoittaa myös asiakirjoissa oleva dokumenttoijan tehtäviä koskeva Merivoimien Varikon Merivoimien esikunnalle osoittama 18.12.2003 päivätty selvitys sekä se, että näiden tehtävien suorittamiseksi on alkuvuodesta 2005 perustettu toimistosihteerin virka.

Kyse on näiden kahden viimeisen nimityksen osalta ollut palvelussuhdeturvan kiertämisestä. X:llä on siten virkasuhteensa Merivoimien Varikolle päättyessä oikeus virkamieslain 56 §:n nojalla maksettavaan korvaukseen.

Korvauksen suuruutta arvioitaessa otetaan huomioon muun muassa X:n ikä ja hänen mahdollisuutensa saada myöhemmin ammattiaan tai koulutustaan vastaavaa työtä.

Päätös

Puolustusvoimat/Merivoimien Varikko määrätään maksamaan X:lle (10) kymmenen kuukauden palkkaa vastaava korvaus. Vaatimus hylätään enemmälti.

Korkovaatimus jätetään lakiin perustumattomana tutkimatta.

Sovelletut oikeusohjeet

Valtion virkamieslaki 9 § ja 56 §

Muutoksenhaku

Valitusoikeus korkeimpaan hallinto-oikeuteen

Puheenjohtaja

Heikki Jukarainen

Esittelijä

Sari Välke

Virkamieslautakunnan päätös oli äänestyksen tulos. Päätöksen eli kymmenen (10) kuukauden palkkaa vastaavan korvauksen kannalla olivat puheenjohtaja Heikki Jukarainen ja jäsenet Heikki Kulla, Jaana Paanetoja, Maarit Jalava, Ari Komulainen, Heikki Sipiläinen sekä asian esittelijä Sari Välke. Jäsenet Kirsi Äijälä ja Arto Nieminen olivat korvausvaatimuksen hylkäämisen kannalla.

Vähemmistön äänestyslausuma liitteenä.

Eri mieltä olleiden jäsenten Äijälä ja A. Nieminen lausuma:

Äänestyslausuma koskee määräaikaisia virkasuhteita 5.4.–11.11.2004 ja 12.11.2004–1.6.2005, joiden perusteena on ollut sijaisuus kuten korvausvaatimuksessa esitetyissä aikaisemmissakin virkasuhteissa.

Valtion virkamieslain 9 §:n 1 momentin mukaan sijaisuus on yksi määräaikaisen virkasuhteen laillinen peruste. Toisin kuin samassa momentissa mainittu työn luonne -peruste, sijaisuus ei edellytä, että tehtävät olisivat luonteeltaan määräaikaisia. Korvausvaatimusta tutkittaessa kysymyksellä tehtävien pysyvyydestä tai määräaikaisuudesta ei ole asian ratkaisun kannalta merkitystä.

Valtion virkamieslain (750/1994) hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa (HE 291/1993) todetaan 9 §:n kohdalla seuraavasti: ”Määräaikaisen virkasuhteen käyttö tilanteessa, jossa nykyisin nimitetään virkaan viransijainen, lisää virastojen mahdollisuuksia henkilöstöhallinnon joustavaan hoitamiseen. Sijaisen tehtävät ja palkkaus voivat poiketa sen henkilön tehtävistä ja palkkauksesta, jonka virkavapauden ajaksi virkamies on nimitetty.”

Korkein hallinto-oikeus on 23.1.2003 tekemässään päätöksessä (taltionumero 149, dno 2278/1/02) pysyttänyt virkamieslautakunnan päätöksen n:o 25/2002, jossa F:n korvausvaatimus hylättiin. Virkamieslautakunnan päätöksessä todetaan muun muassa seuraavaa: ”Virkamieslautakunta pitää selvitettyinä, että X:n viiden määräaikaisen nimityksen perusteena on ollut vakinaisen virkamiehen sijaisuus ja yhden perusteena avoinna olevaan virkaan kuuluvien tehtävien hoidon tilapäinen järjestäminen. Lautakunta toteaa, että sijaisuus voi olla määräaikaisten virkasuhteiden perusteena riippumatta siitä, vastaavatko määräaikaiseen virkasuhteeseen nimitetyt tehtävät ja palkkaus sijaisen tarpeen aiheuttaneen virkamiehen tehtäviä ja palkkausta.”

Merivoimien varikko on käyttänyt sitä harkinta- ja järjestelyvaltaa, joka sille työnantajana kuuluu, kun se on nimittänyt X:n määräaikaisiin virkasuhteisiin 5.4.2004–1.6.2005. Molemmissa edellä mainituissa jaksoissa määräaikaisuus on perustunut nimenomaisesti sijaisuuteen, koska määräaikaista virkasuhdetta vastaavana aikana yksikön vakinainen virkamies on ollut virkavapaana. Varikko ei vastineensa mukaan ole löytänyt virkavapaana oleville virkamiehille heidän tehtäviinsä riittävän päteviä henkilöitä. Varikolla ei ole ollut velvollisuutta täyttää virkavapaana olevien tehtäviä ulkopuolisella työvoimalla, vaan em. hallituksen esityksen perusteluidenkin mukaan se on voinut järjestää talouspäällikön ja varastonhoitajan tehtävien hoidon muulla tavalla sisäisin tehtäväjärjestelyin, jotka eivät edellytä tehtäviä hoitavan virkamiehen nimittämistä määräaikaiseen virkasuhteeseen vaan hän voi hoitaa tehtäviä omassa virassaan. Nämä virkavapaudet ovat kiistatta mahdollistaneet X:n nimittämisen määräaikaisiin virkasuhteisiin ja ne ovat siten sijaisuuksia kuten aikaisemmatkin korvausvaatimuksessa mainitut virkasuhteet. Varikko ei ole kiertänyt irtisanomissuojaa em. nimityksillä ja se on voinut näin työllistää X:n pitempään kuin olisi muuten voinut.

Hylkäämme korvausvaatimuksen kokonaisuudessaan edellä esitetyillä perusteilla valtion virkamieslain 9 §:n 1 momentin ja 56 §:n nojalla.